

Soortenbeleid Waterschap Limburg

Strategie plaagsoorten en gewenste soorten

titel Soortenbeleid Waterschap Limburg
subtitel Strategie plaagsoorten en gewenste soorten
datum 7 juni 2019
versie 1.0
status Vastgesteld AB 2-10-2019
zaaknr. 2018-Z19704
documentnr. 2019-D53022

vrijgave Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van Michel Smits in samenwerking met: Brigit Smit en Marco de Redelijkheid.

Dit document is vrijgegeven door Margreet Smits.

Inhoudsopgave

1	Waarom beleid voor soorten	4
2	Beleid plaagsoorten	5
2.1	Beleidskeuzes	5
2.2	Taakopvatting bij de aanpak van plaagsoorten	6
2.3	Strategie bij de aanpak van plaagsoorten	6
2.4	Methoden van bestrijden	7
2.5	Nazorg	8
2.6	Nuttig gebruik vrijkomende biomassa	8
3	Beleid gewenste soorten	9
3.1	Biodiversiteit en waterbeheer	9
3.2	Onze bijdrage aan biodiversiteit	9
3.3	De drie pijlers van ons beleid voor gewenste soorten	10
BIJLAGEN		
	Bijlage 1. Strategie per plaagsoort	13
	Bijlage 2. Deltaplan Biodiversiteitsherstel, 2018. In actie voor een rijker Nederland	14

1 Waarom beleid voor soorten

In het dagelijks beheer van onze dijken, watergangen en buffers komen we geregeld soorten tegen die de stabiliteit van dijken aantasten, de waterafvoer belemmeren, de ecologische ontwikkeling verstoren, gezondheidsrisico's voor mensen geven of hinderlijk zijn voor aangrenzende eigenaren. Dit noemen we **plaagsoorten**. Deze nota beschrijft hoe wij in hoofdlijnen omgaan met deze situaties. In separate protocollen geven we per soort een werkwijze.

Daarnaast zijn er **gewenste soorten** die we juist willen beschermen en bevorderen. De schrikbarende achteruitgang van de mondiale biodiversiteit onderschrijft de urgentie om in ieder geval op onze eigendommen ons uiterste best te doen de trend te keren. Deze nota beschrijft drie sporen om dit te bereiken.

Exoten, invasieve soorten, plaagsoorten en gewenste soorten

Een exoot is een uitheemse soort die door menselijk handelen in Nederland terecht is gekomen of dat in de nabije toekomst dreigt te doen. Meestal leidt dit niet tot problemen. Een exoot is invasief als deze zich vestigt en explosief ontwikkelt.

Een plaagsoort is een soort die overlast of schade veroorzaakt. Een plaagsoort kan inheems of uitheems zijn.

Alle andere soorten zijn in principe gewenst, want onderdeel van een gevarieerd ecosysteem. Extra aandacht vragen beschermde, bedreigde en zeldzame soorten.

De aanpak van soorten als das, bever, muskusrat, beverrat, mol en konijn staat niet in deze nota omdat die elders al is vastgelegd.

2 Beleid plaagsoorten

2.1 Beleidskeuzes

Onze basisstrategie is voorkomen dat plaagsoorten zich kunnen vestigen of verspreiden

- We maken ons watersysteem en onze dijken zo robuust dat ze ecologisch goed functioneren en daardoor weerbaarder zijn tegen plaagsoorten
- Bij onze projecten en ons onderhoud voorkomen we dat (delen van) plaagsoorten zich door grond of maaisel kunnen verspreiden
- Via de UvW dringen we aan op handelsverboden voor (potentiele nieuwe) plaagsoorten
- We zetten communicatie gericht op burgers en vakhandel in over de risico's van verspreiding

Waar door plaagsoorten onze taakuitoefening of de gezondheid van mens en dier in het gevaar is, zetten we de best passende bestrijdingsstrategie in

- We beoordelen per situatie op basis van onze taakopvatting (§ 2.2) of wij zelf een taak hebben, of anderen verantwoordelijk zijn en hoe we hen kunnen faciliteren vanuit goed buurmanschap
- Bij gebleken overlast werken we volgens (op te stellen) protocollen per plaagsoort
- We evalueren en verbeteren onze protocollen regelmatig

We werken nauw samen met partners binnen en buiten ons werkgebied voor een zo effectief mogelijke preventie en bestrijding

- Afhankelijk van de omvang van het probleem betrekken we aangrenzende grondgebruikers, waterschappen, gemeenten, provincie en andere partners buiten het werkgebied
- We vragen de provincie om een gebiedsgerichte aanpak uit te werken voor de plaagsoorten op de EU-lijst.

We werken aan een goed overzicht van plaagsoorten en hun verspreiding en aan kennis over de risico's en de beheersing

- In 2025 hebben we voor de belangrijkste plaagsoorten een functionerend systeem van monitoren, informeren, interpreteren en adviseren
- We investeren voortdurend in kennisopbouw, in opleiding en in interne en externe communicatie over plaagsoorten

Kaders

De wet- en regelgeving geeft waterschappen - buiten de muskus- en beverrat - geen specifieke taak in de bestrijding van plaagsoorten, tenzij dit vanuit ons eigen wettelijke taak (waterveiligheid en waterbeheer) nodig is. Een aparte nota (ZGW 2019-D52786) beschrijft het juridische kader rond plaagsoorten.

Bij het bestrijden van plaagsoorten houden we ons aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming, de Gedragscode waterschappen en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

2.2 Taakopvatting bij de aanpak van plaagsoorten

We grijpen in als een plaagsoort onze **eigen** taakuitoefening ernstig hindert of bedreigt, bijvoorbeeld als:

- de water aan- en afvoer ernstig wordt gehinderd of het risico hierop groot is;
- de veiligheid van een waterkering in gevaar komt;
- de ecologische ontwikkeling in een water of op een dijk ernstig wordt verstoord;
- het onderhoud ernstig wordt belemmerd of belemmerd dreigt te worden;
- de gezondheid en/of veiligheid van onze medewerkers bij het uitvoeren van hun taak in gevaar komt.

Daarnaast zijn er situaties waarin **anderen** hinder of overlast ervaren. In dat geval zetten we ons, als goede buur, in om de overlast en verdere verspreiding zoveel mogelijk te voorkomen. Hieraan kunnen derden geen rechten ontleen want het is geen verplichting. We zijn als waterschap niet aansprakelijk voor schade. Indien de belanghebbende zelf de maatregelen wil nemen, werken we hier aan mee. Denk aan het bestrijden van eikenprocessierups of het afgraven van met duizendknoop besmette grond. Een derde mogelijkheid is dat wij de maatregelen uitvoeren met een kostenvergoeding van de belanghebbende of van derden als de provincie.

Waar op door ons beheerde eigendommen, waterkeringen en watergangen door plaagsoorten **gezondheidsrisico's** door plaagsoorten ontstaan, denk aan ambrosia, reuzenbereklauw en eikenprocessierups, nemen we zelf passende maatregelen, variërend van tijdelijke afzettingen en omleidingen tot het bestrijden van de soort. Hierbij respecteren we eventuele in het verleden gemaakte bindende afspraken.

Tabel 1: Belangrijkste plaagsoorten Waterschap Limburg

Type Plagsoort	Soorten
Watergebonden planten	Breed pijlkruid, grote waternavel, parelverderkruid, smalle waterpest, watercrassula, waterteunisbloem
Oever- en landplanten	Ambrosia's, Aziatische duizendknopen, knolcyperus, reuzenbalsemien, reuzenberenklauw, ridderzuring, akkerdistel, jacobskruiskruid, esdoorn
Watergebonden dieren	Amerikaanse hondsviis, Aziatische oeverkruiper, blauwband, marmelgrondel, quaggamossel, zonnebaars, zwartbekgrondel, Turkse rivierkreeft, gevlekte rivierkreeft, rode Amerikaanse rivierkreeft
Niet-watergebonden dieren	Eikenprocessierups

2.3 Strategie bij de aanpak van plaagsoorten

Bij het bestrijden van plaagsoorten kiezen we uit een van de volgende strategieën:

1. preventie: het probleem voorkomen
2. accepteren: het probleem accepteren en niet bestrijden

3. beheersen: het probleem beheersen en controleren
4. elimineren: het elimineren van de plaagsoort

Preventie is op termijn meestal het meest (kosten)effectief. We doen dit door het (water)ecosysteem zo robuust te maken dat soorten geen plaag worden. Op dijken werken we aan een gesloten en gevarieerd vegetatiedek. We voorkomen verdere verspreiding door te inventariseren waar plaagsoorten voorkomen en door goede afspraken te maken met onze aannemers over de wijze van maaien en het transport van grond en maaisel. Om de verantwoorde omgang met bijvoorbeeld tuin-, vijver- en aquariumafval door particulieren te bevorderen, sluiten we aan bij landelijke (media-) campagnes.

Accepteren is een optie als de soort niet meer te bestrijden is of als de overlast acceptabel is en zal blijven.

Beheersen kiezen we als volledig elimineren niet haalbaar is. We verwijderen dan veel van de soort ineens zodat daarna het probleem beheersbaar is met kleinere bestrijdingsacties.

Elimineren kiezen we als de kans op succes groot is en als de inspanning opweegt tegen de vermeden overlast en kosten in de toekomst.

In bijlage 1 is voor de belangrijkste plaagsoorten aangegeven welke strategie(en) we toepassen, gebaseerd op de volgende criteria:

- mate van verspreiding en verspreidingssnelheid,
- lokale doelstellingen en taakopvatting waterschap (peilbeheer, ecologie en waterkeringen),
- schade en/of mate van overlast die betreffende soort veroorzaakt,
- effectiviteit van de beschikbare bestrijdingsmethoden in relatie tot kosten.

2.4 Methoden van bestrijden

Voor het bestrijden van soorten hebben we de keuze uit fysiek verwijderen (handmatig, machinaal of door begrazen) en behandelen (afdekken, branden, natuurlijke vijanden inzetten, inzet biologische middelen, inzet chemische middelen).

- We kiezen voor de meest effectieve methode met een zo klein mogelijke ecologische schade.
- We zetten alleen biologische vijanden of middelen in als dit geen of beperkte negatieve effecten heeft op overige soorten in het ecosysteem.
- Wij gebruiken in principe geen chemische bestrijdingsmiddelen, tenzij de stabiliteit van de waterkering in gevaar komt en niet-chemische methoden onvoldoende werken. Hierbij houden wij ons aan de uitzonderingsmogelijkheden zoals geboden in de wet- en regelgevingen en leggen dit per geval voor aan het DB. We passen de volgende trits toe: 1. gifvrij gaat vóór gebruik van gif, 2. aanstippen of injecteren gaat vóór pleksgewijze behandeling, 3. pleksgewijze behandeling gaat vóór (volvelds)sputten.

2.5 Nazorg

We voeren na bestrijding controles uit om eventueel achtergebleven restanten van plaagsoorten alsnog te verwijderen. Dit verhoogt de effectiviteit van de bestrijding aanzienlijk. Daarom verankeren we nazorg in onze protocollen.

2.6 Nuttig gebruik vrijkomende biomassa

In plaats van storten of verbranden, onderzoeken we de mogelijkheden voor een nuttiger toepassing van plantmateriaal, zoals bodemverbetering (composteren, bokashi), grondstoffen winnen (vezels, suikers, eiwitten etc.) en veevoer. Weggevangen vis kan bijvoorbeeld als diervoedsel naar dierentuinen en rivierkreeften en wolhandkrabben zijn zelfs geschikt voor menselijke consumptie.

3 Beleid gewenste soorten

3.1 Biodiversiteit en waterbeheer

Waterschap Limburg is zich bewust van het belang van biodiversiteit en neemt haar verantwoordelijkheid voor de soortenrijkdom in het water, in de beekdalen en op de waterkeringen.¹

De cijfers in het VN-rapport over biodiversiteit van VN-bureau IPBES zijn schrikbarend. Vijfhonderd experts uit vijftig landen tonen aan dat een miljoen plant- en diersoorten het risico lopen uit te sterven. Op aarde zijn naar schatting acht miljoen dier- en plantsoorten, waaronder 5,5 miljoen soorten insecten. Nog nooit was het aantal bedreigde plant- en diersoorten zo groot.² Biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen vormen het belangrijkste vangnet voor het menselijk leven. De urgentie om de ecosystemen van deze aarde te beschermen is nu groter dan ooit.

Van al het water op aarde is maar een fractie zoetwater. Toch zitten beken, rivieren en meren boordevol leven: ze herbergen maar liefst zes procent van alle soorten.³ Ook in Limburg is het regionale watersysteem een sleutelfactor voor biodiversiteit. Niet alleen vanwege de soorten die erin voorkomen, maar ook omdat de beekdalen natuurlijke corridors zijn tussen natuurgebieden. Die verbindingen tussen natuurgebieden zijn cruciaal voor de veerkracht van flora en fauna.⁴

Waterschap Limburg onderschrijft de doelen van het Deltaplan biodiversiteitsherstel, steunt het initiatief en sluit erbij aan.

Op 19 december 2018 hebben negentien partijen, o.a. kennisinstellingen, landbouworganisaties, natuur- en milieuorganisaties en bedrijven, het Deltaplan voor Biodiversiteitsherstel in Nederland gepresenteerd (bijlage 2). Hoofddoel van het plan is een Nederland met een rijkere en gevarieerdere natuur. Zij laten zien dat we, door betere samenwerking en het stimuleren en waarderen van grondgebruikers, het biodiversiteitsverlies om kunnen buigen naar herstel. Zo kan Nederland een voorbeeld worden van een dichtbevolkte delta waar we natuur en economische ontwikkeling verbinden en de kwaliteit van leven borgen voor onszelf en voor toekomstige generaties.⁵

De partijen die in het Deltaplan samenwerken roepen de rest van Nederland en nadrukkelijk ook de overheden op om daaraan mee te werken. Niet alleen door het uitspreken van steun, maar ook door aanvullende ondersteunende en stimulerende acties.

3.2 Onze bijdrage aan biodiversiteit

Inrichten, beheren en onderhouden van het watersysteem en de waterkeringen zijn de belangrijkste bijdragen van Waterschap Limburg aan biodiversiteit.

We staan voor uitdagende opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en klimaatadaptatie. We bezien deze in hun onderlinge samenhang en kiezen in projecten voor een integrale aanpak, bijvoorbeeld in het realiseren van klimaatrobuuste en veerkrachtige beekdalen. Natuurlijke

processen en systeemherstel zijn daarbij het uitgangspunt.⁶ Op de waterkeringen streven we met hooglandbeheer naar botanische soortenrijkdom, juist met het oog op erosiebestendigheid.⁷ We verbeteren de waterkwaliteit voor een gezonde leefomgeving met de Kaderrichtlijn Water als kompas. We voeren een verantwoord beheer en onderhoud waarbij we de biodiversiteit niet uit het oog verliezen.^{Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.}

Waterschap Limburg zet soortenbeleid in voor soorten met een internationaal instandhoudingsdoel en voor bedreigde soorten van de rode lijst⁸. Extra aandacht gaat naar bedreigde soorten die afhankelijk zijn van onze watergangen en waterkeringen.

Een groot deel van de soorten wordt geholpen met de reguliere maatregelen van het waterschap. Ze vinden op eigen kracht een plek in de ingerichte klimaatrobuuste beekdalen of op de waterkeringen. Voor dier- en plantensoorten waar het niet goed mee gaat, nemen we aanvullende maatregelen. Dit is waar het beleid voor gewenste soorten zich op richt: het behouden en ontwikkelen van flora en fauna voor de biologische diversiteit. Soorten kunnen op zichzelf van belang zijn om te behouden, maar ook omdat ze drager zijn van een gemeenschap van meerdere soorten.

Vanuit het provinciale natuurbeleid ligt de nadruk op de soorten in onderstaande tabel. Waterschap Limburg sluit hier op aan en vult aan met watergebonden soorten, die ook als wettelijke verplichting vanuit de KRW worden nagestreefd. Denk aan drijvende waterweegbree, gestippelde alver, beekdonderpad, bosbeekjuffer, gaffellibel en platte schijfhoren. We geven invulling aan onze maatschappelijke verplichting ten aanzien van biodiversiteit met de meer oever- of landgebonden soorten. Bijen hebben de bijzondere aandacht vanuit het convenant 'Limburgers bijeen voor bijen' (ondertekend in 2015). Verder komen soorten in beeld zoals grote gele kwikstaart, ringslang, sleedoornpage en juchtleerkever.¹⁰

Prioritaire soorten vanuit provinciaal natuurbeleid

boomkikker	hamster	vale vleermuis
knoflookpad	bever	grauwe klauwier
vroedmeesterpad	otter	oehoe
geelbuikvuurpad	eikelmuis	rode wouw
vuursalamander	hazelmuis	boomvalk
kamsalamander	wilde kat	wespendief
zandhagedis	ingekorven vleermuis	vliegend hert
gladde slang	meervleermuis	donker pimperlblauwtje
muurhagedis	Bechsteins vleermuis	patrijs

3.3 De drie pijlers van ons beleid voor gewenste soorten

We bouwen ons soortenbeleid op drie pijlers: kansen in projecten, ecologisch onderhoud en beschermingsplannen.

In de *inrichtingsprojecten* van het waterschap zoeken we naar kansen voor gewenste soorten. Denk bijvoorbeeld aan verblijfplaatsen voor vleermuizen, nestkasten voor grote gele kwikstaart, inzaaien met inheemse bloemenmengsels, fruitbomen voor dassen en poelen voor amfibieën. Voor de

eigendommen met geen of geringe economische waarde, het zogenaamd 'snippergroen', is biodiversiteit (of de potentie) een reden om af te zien van verkoop.⁹ We koppelen mee met lopende uitvoeringsprojecten waardoor de kosten niet noemenswaardig zijn, terwijl de bijdrage aan soortenrijkdom groot is.

Via het **onderhoud** doen we al veel voor flora en fauna, zoals het ontzien van beschermde soorten via de flora en faunacheck, gedifferentieerd maaibeheer, maaien en afvoeren en dood hout in beken laten liggen. Maar er is ruimte voor verbetering. Om invulling te geven aan het bijenconvenant onderzoeken we hoe we met onderhoud het leefgebied van bijen (honing- en wilde bijen) kunnen verbeteren. De bij is een gidssoort: bloemrijke vegetaties zijn niet alleen goed voor bijen, maar ook voor dagvlinders en andere insecten, die op hun beurt weer voedsel zijn voor andere dieren. Een goede samenwerking met onze partners is daarbij van belang. We bereiken meer als we samenwerken met gemeenten, terreinbeheerders en de landbouw. De resultaten van het onderzoek worden verankerd in het strategisch onderhoudsplan.

Voor de meest bedreigde soorten maken we **beschermingsplannen**. Een beschermingsplan beschrijft de overkoepelende strategie om een soort duurzaam te behouden en/of te bevorderen. De strategie wordt uitgevoerd via de reeds voorziene inrichtingsprojecten, via onderhoud en waterkwaliteitsmaatregelen. Voor een aantal relevante soorten heeft Provincie Limburg al beschermingsplannen opgesteld (bijv. donker pimperlblauwtje, geelbuikvuurpad en vuursalamander). Het waterschap richt zich op de soorten waarvoor een beschermingsplan ontbreekt én er sprake is van een urgente situatie.¹⁰ Dat is nu al het geval voor soorten als beekprik en grote modderkruiper en mogelijk voor gewone bronlibel. Daarnaast komen soorten in aanmerking die (zo goed als) uitgestorven zijn in Limburg, zoals kwabaal en Europese rivierkreeft, maar pas zodra de fysieke omstandigheden en maatschappelijk draagvlak dat opportuun maken. We springen in op kansen bij nieuwe vestigingen van kwetsbare soorten, zoals we deden met het project 'Hommellandschap Geuldal' toen bleek dat onze regenwaterbuffers een waardevol bijen- en hommelsbiotoop vormen.

¹ https://www.waterschaplimburg.nl/publish/pages/4673/bestuursprogramma_2019-2023.pdf

² <https://www.ipbes.net/news/Media-Release-Global-Assessment>

³ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1017/S1464793105006950>

⁴ https://www.limburg.nl/publish/pages/203/natuurvisie_limburg_2016.pdf

⁵ <https://www.samenvoerbiodiversiteit.nl/>

⁶ Visie beekontwikkeling Limburg (2019-D18495)

⁷ Beheerplan waterkeringen 2017-2022 (2017-D13993)

⁸ <https://minez.nederlandsesoorten.nl/content/rode-lijsten>

⁹ Nota grondbeleid (2018-D94773)

¹⁰ Beleidsanalyse gewenste soorten Waterschap Limburg, Ecologica (2019-D13595)

BIJLAGEN

1. Strategie per plaagsoort
2. Deltaplan Biodiversiteitsherstel, 2018. In actie voor een rijker Nederland

Plaagsoorten

Bijlage 1. Strategie per plaagsoort

Legenda: 0 = geen of zeer beperkt effect, + = beperkt effect, ++ = groot effect.

Naam	Wetenschappelijke naam	Water-gerelateerd	Beïnvloeding taakuitoefening Waterschap Limburg						Opmerkingen	Overlast volksgezond	Overlast landbouw	Strategie watersysteem	Strategie waterkering	Toelichting
			Overlast oelbeheer	ernst oelbeheer	Overlast ecologie	Ernst ecologie	Overlast waterkering	ernst waterkering						
Breed pijlkruid	Sagittaria latifolia	Ja	Ja	+	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	beheersen	nt	Aanpakken bij grote uitbreidingen
Grote watermavel	Hydrocotyle ranunculoides	Ja	Ja	++	Ja	++	Nee	0		Nee	Nee	beheersen/eliminieren	nt	Op nieuwe lokaties elimineren
Smalle waterpest	Elodea nuttallii	Ja	Ja	++	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	beheersen	nt	
Waterleuisbloem	Ludwigia grandiflora	Ja	Ja	+	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	eliminieren/beheersen	nt	
Watercrassula	Crassula helmsii	Ja	Nee	0	Ja	++	Nee	0		Nee	Nee	eliminieren	nt	
Parelvederkruid	Myriophyllum aquaticum	Ja	Ja	++	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	eliminieren/beheersen	nt	
Zonnebaars	Lepomis gibbosus	Ja	Nee	0	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	accepteren/eliminieren	nt	In poelen en vennen elimineren, rest accepteren
Marmgrondel	Proterorhinus semilunaris	Ja	Nee	0	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	accepteren	nt	Ingeburgerd. Hoge kosten en laag effect.
Amerikaanse hondsvi	Umbra pygmaea	Ja	Nee	0	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	accepteren	nt	Ingeburgerd. Hoge kosten en laag effect.
Aziatische modderkruiper	Misgurnus anguillicaudatus	Ja	Nee	0	Ja	++	Nee	0		Nee	Nee	accepteren	nt	Ingeburgerd. Hoge kosten en laag effect.
Blauwband	Pseudorasbora parva	Ja	Nee	0	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	accepteren	nt	Ingeburgerd. Hoge kosten en laag effect.
Zwartbekgrondel	Neogobius melanostomus	Ja	Nee	0	Ja	++	Nee	0		Nee	Nee	accepteren	nt	
Quagga mossel	Dreissena bugensis	Ja	Nee	0	Ja	+	Nee	0		Nee	Nee	accepteren	nt	
Rode Amerikaanse rivierkreeft	Procambarus clarkii	Ja	Nee	0	Ja	++	Nee	+	graafschade bij schaaldieren	nee	Nee	accepteren	accepteren	Preventie waterkeringen ivm schade (hoe?)
Turkse Rivierkreeft	(Astacus leptodactylus)	Ja	Nee	0	Ja	+	Ja	0		Nee	Nee	accepteren	accepteren	
Gevekte Amerikaanse rivierkreeft	Orconectes limosus	Ja	Nee	0	Ja	0	Nee	0		nee	Nee	accepteren	accepteren	Ingeburgerd. Hoge kosten en laag effect.
Aziatische duizendknopen	Fallopia sp.	Nee	Nee	0	Ja	++	Ja	++	kale plekken grasmat kering	Nee	Ja	accepteren/beheersen/eliminieren	eliminieren/beheersen	Sterk woekerd en moeilijk te bestrijden. Maatwerk
Reuzenberenklauw	Heracleum mantegazzianum	Nee	Nee	0	Ja	+	Nee	+	kale plekken grasmat kering	Ja	Ja	accepteren/beheersen	eliminieren	Ernstige huidschade. Op kering bij melding uitsteken.
Knolcyperus	Cyperus esculentus	Nee	Nee	0	Nee	0	Nee	0		Nee	Ja	goed buurmanschap	goed buurmanschap	Ernstige overlast landbouw
Ridderzuring	Rumex obtusifolius	Nee	Nee	0	Nee	0	Ja	+	kale plekken grasmat kering	Nee	Nee	goed buurmanschap	eliminieren/beheersen	
Reuzenbalsemien	Impatiens glandulifera	Nee	Nee	0	Ja	+	Nee	+	kale plekken grasmat kering	Nee	Nee	accepteren	eliminieren	Bij de eerste waarneming meteen uitsteken.
Distels	Carduus sp.	Nee	Nee	0	Nee	0	Nee	+		Nee	Ja	goed buurmanschap	beheersen	
Jacobskruid	Jacobaea vulgaris	Nee	Nee	0	Nee	0	Nee	+		Nee	Ja	goed buurmanschap	goed buurmanschap	Giftig zoogdieren (hooi, kuilvoer)
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus	Nee	Nee	0	Nee	0	Nee	0		Nee	Ja	goed buurmanschap	goed buurmanschap	Zaailing schadelijk paarden
Ambrosia's	Ambrosia	Nee	Nee	0	Nee	0	Nee	0		Ja	Nee	goed buurmanschap	goed buurmanschap	I.v.m. ernstige hooikoort n.a.v. meldingen verwijderen
Eikenprocessierups	Thaumetopea processionea	Nee	Nee	0	Nee	0	Nee	0		Ja	Nee	goed buurmanschap	goed buurmanschap	Problemen door brandharen
Nieuwe plaagsoorten	n.b.	Ja/nee	Ja/nee	?	Ja/nee	?	Ja/nee	?	nog niet bekend	ja/nee	Nee	eliminieren		Elimineren indien invasief en schadelijk taakuitoefening

Bijlage 2. Deltaplan Biodiversiteitsherstel, 2018. In actie voor een rijker Nederland